

Od Prelata: Povećati srce

Razmatranja mons. Fernanda Ocáriz, prelata Opusa Dei, o kršćanskom socijalnom djelovanju u svjetlu poruke sv. Josemarije.

22.11.2022.

Na desetu godišnjicu Harambee-a, biskup Javier Echevarría održao je konferenciju na temu *Kršćansko srce, motor društvenog razvoja*.^[1] Budući da ista inicijativa slavi dvadesetu obljetnicu, a u okviru ovog dijaloga o društvenim inovacijama, želio bih

nastaviti razmišljanja svog prethodnika. U svjetlu socijalnog nauka Crkve i poruke sv. Josemarije, razmotriti ću socijalnu dimenziju kršćanskog poziva.

Prije deset godina, don Javier podsjetio nas je da dijalog između Isusa i zakonoznanca izražava neodvojivost ljubavi prema Bogu i ljubavi prema drugima: „Kada ga je zakonoznanac upitao koja je zapovijed najveća u zakonu, Gospodin se nije ograničio na ukazivanje da je ljubav prema Bogu prva i najveća zapovijed. Potrebu ljubavi prema bližnjemu uvrstio je u prvu zapovijed (usp. Mt 22, 35-39).”^[2]

Važno je imati na umu relacijsku dimenziju osobe. Benedikt XVI., u svojoj enciklici *Caritas in veritate*, potvrđuje da „kao duhovno biće, ljudsko stvorenje definirano je kroz međuljudske odnose. Što autentičnije on ili ona živi te odnose, to više

sazrijeva njegov ili njezin osobni identitet.” Ova stvarnost „zahtjeva *dublje kritičko vrednovanje kategorije odnosa*” kako bi se „čovjekovo transcendentno dostojanstvo [moglo] ispravno razumjeti.”^[3] —

Svi vi ste, na mnogo različitih načina i iz različitih perspektiva, profesionalno posvećeni brizi i dostojanstvu ljudi, posebice onih najpotrebitijih. Premda su institucije i strukture potrebne, iz iskustva znate da su nam za postizanje istinski cjelovitog razvoja potrebni susreti s osobama kako bi se stvorili konteksti i uvjeti unutar kojih se može odvijati razvoj, kako bi se osobi pružila mogućnost da se on ili ona usavršava u svim svojim dimenzijama. Kao učenici Isusa Krista, pozvani smo novim imenom - „kršćani” - brinuti se za ljude, brinuti se za svijet.

Što vidimo u svijetu? Zajedno s novim mogućnostima za ljudski razvoj uslijed napretka u zdravstvu, tehnologiji, komunikacijama i tolikim inspirativnim primjerima, vidimo nepravde i rane iz koji čovječanstvo krvari. „U sadašnjem svijetu siromaštvo ima mnogo različitih lica: bolesnici i stariji koje se tretira ravnodušno, osamljenost koju osjećaju mnogi napušteni ljudi, drama izbjeglica, oskudica u kojoj živi dobar dio ljudi kao posljedica čestih nepravdi koje vape u Nebo.”^[4]

Kao što sam vam rekao u pismu iz 2017., „prema ničemu od toga ne smijemo biti ravnodušni;” pozvani smo vježbati „kreativnost u ljubavi kako bi donijeli balzam Božje nježnosti svoj našoj braći koja su u potrebi.”^[5]

Kada ljudska bića ignoriraju ili zanemaruju svoje stanje djece Božje, to utječe na sve njihove odnose: sa

samima sobom, s drugima i sa stvorenim. Kao što je papa Franjo rekao, „naša međuovisnost postaje ovisnost jednih o drugima – gubimo onaj sklad uzajamne ovisnosti u solidarnosti.”^[6] —

Zajednički smo odgovorni za brigu o svijetu, uspostavljanje odnosa utemeljenih na milosrđu, pravdi i poštovanju, posebno za prevladavanje bolesti ravnodušnosti. Sv. Ivan Pavao II. napisao je: „Da, svaki čovjek je 'čuvar brata svog' jer Bog nas povjerava jedne drugima.”^[7] —

Mnoštvo inicijativa koje predstavljate započele su po nadahnuću sv. Josemarije. I mnogi od vas, potaknuti tim istim nadahnućem, radite u organizacijama različitih tipova i fokusa jer ste osjetili poticaj da „učinite nešto”, a ne da mirno sjedite prekriženih ruku.

U srcu je duha Opusa Dei pretvoriti svakodnevne odnose u mjesto

susreta s Bogom i služenja drugima; to je težnja zrelih ljudi, profesionalno kompetentnih i osjetljivih za druge, koji žele svijet učiniti pravednijim i bratskijim mjestom. „Strastveno ljubiti svijet” znači poznavati ga, brinuti se za njega i služiti mu.

Sv. Josemaría sažeo je pristup društvenim potrebama u pismu objavljenom 1950-ih: „Kršćani ne smiju biti individualisti koji zaboravljaju na potrebe drugih. Niti mogu živjeti sebično i okrenuti leđa svijetu; oni su u biti društveni, odgovorni članovi Kristova mističnog tijela.”^[8] —

Ruku pod ruku s utemeljiteljem Opusa Dei, u ovoj sesiji usredotočiti ću se na četiri dimenzije: duhovnu, profesionalnu, osobnu i kolektivnu.

Duhovna dimenzija

Može se činiti utopijski misliti da smo sposobni učiniti nešto da ublažimo

patnju čovječanstva. Međutim, znamo da je Isus taj koji nosi teret ljudske boli. Rane u njegovom boku, rukama i stopalima podsjetnici su na rane svijeta. A Isus nam je rekao: „Što god učiniste jednomu od ove moje najmanje braće, meni učiniste!”^[9] —

Put identifikacije s Kristom preobražava ljudsko srce i otvara ga milosrđu. Sjedinjenje s Gospodinom u sakramentima i molitvi vodi nas da otkrijemo bližnjega i njegove potrebe te obraćamo manje pažnje na sebe. Milosrđe mijenja naš pogled.

„Krstova ljubav nije samo osjećaj blagonaklonosti prema bližnjemu, ona nije samo neka filantropska ćud. Ljubav koju Bog ulijeva u dušu preoblikuje iznutra razum i volju, ona prijateljstvu i radosti nad dobrim djelima daje nadnaravnu osnovu.”^[10] —

Prije nekog vremena, u pismu sam vas pozvao da zamolite Gospodina da

nam uveća srce, da nam da srce po svome „kako bi u njega ušle sve potrebe, boli i patnje ljudi našega vremena, posebno onih najslabijih.”^[11] Pobožno srce, usred svijeta, podržava i prati druge u njihovim potrebama.

Identifikacija s Isusom otvara srce potrebama drugih. U isto vrijeme, kontakt s onima u potrebi vodi nas do Isusa. Iz toga razloga, sv. Josemarija je napisao: „'Siromašni su,' govorio je onaj naš prijatelj, 'moja najbolja duhovna knjiga i glavni motiv moje molitve. Sažale mi se oni, sažali mi se Krist s njima. I, jer mi se sažale, shvaćam da Ga volim i da ih volim.’”^[12]

Isus je bio sklon siromašnima i patnicima, ali je i sam želio trpjeti oskudicu i biti žrtva. U patnji naziremo Isusa koji nam govori, kao što nas papa Franjo podsjeća: „Siromasi, koji žive u različitim

prilikama i na svim meridijanima, evangeliziraju nas jer nam omogućuju da na uvijek nov način otkrivamo najizvornije crte Očeva lica.”^[13] Od vremena prve Crkve, shvaćeno je da se evanđeoska poruka temelji na brizi za siromašne te da je prepoznatljiv znak kršćanskog identiteta i element njegove vjerodostojnosti.^[14]

Profesionalna dimenzija

Želimo Krista smjestiti u srce svih ljudski aktivnosti, posvećujući profesionalni posao i svakodnevne dužnosti kršćana. To se poslanje provodi na ulici, u društvu, a posebno radom. Sv. Josemaría podsjeća nas da „vrijednost njihova svakodnevnog rada, koji može biti vrlo djelotvoran način ljubljenja i služenja Bogu i drugima, bilo da je to služenje blistavo ili ponizno s ljudskog gledišta.” I poziva sve „raditi na način koji osobno smatraju

prikladnim za uklanjanje
netolerancije i stvaranje pravednosti
u društvu.”^[15]

Za one koji žele slijediti Krista, sav
posao je prilika za služenje drugima,
posebno onima najpotrebitijima.
Postoje profesije u kojima je taj
društveni učinak neposredniji ili
očitiji, kao u vašem slučaju, radeći u
organizacijama usmjerenim na
poboljšanje životnih uvjeta ljudi ili
skupina u nepovoljnom položaju. Ali
ova dimenzija služenja nije samo za
neke; ona mora biti prisutna u
svakom poštenom poslu.

Od vremena kada je sv. Josemaría
počeo širiti svoju poruku, znao je reći
da za posvećenje svijeta nije
potrebno mijenjati mjesto, zanimanje
ili okolinu. To je stvar mijenjanja
sebe, bez obzira na mjesto.

Milosrđe i pravednost spajaju se u
kršćanskom idealu rada. Daleko od
logike „uspjeha,” služenje drugima je

najbolji kriterij kršćaninove učinkovitosti. Zadovoljavanje zahtjeva pravednosti u profesionalnom radu je uzvišen i ambiciozan cilj; ispunjavanje obaveza nije uvijek lako, a milosrđe uvijek ide dalje, tražeći od svake osobe velikodušno zalaganje za druge.

U prispodobi o milosrdnom Samarijancu, gostioničar ostaje u pozadini; rečeno nam je samo da se ponio profesionalno. Njegovo nas ponašanje podsjeća da nam obavljanje bilo kojeg profesionalnog zadatka daje priliku služiti onima koji su u potrebi.

Ponekad se može pojaviti napast da se „sklonimo u posao,” u smislu da ne otkrijemo preobražavajuću socijalnu dimenziju rada, prilagođavajući se lažnoj duhovnosti. Posvećeni rad uvijek je poluga za preobrazbu svijeta i uobičajeno sredstvo kojim se

donose promjene koje oplemenjuju živote ljudi kako bi milosrđe i pravednost mogle istinski prožeti sve odnose. Tako obavljen posao moći će pridonijeti pročišćavanju struktura grijeha,^[16] čineći ih strukturama unutar kojih je doista moguć cjeloviti ljudski razvoj.

Vjera nam pomaže da sačuvamo povjerenje u budućnost. Kao što nas je sv. Josemaría uvjeravao, „naš apostolski rad pridonijeti će miru, međusobnoj suradnji, pravdi, izbjegavanju rata, izbjegavanju izoliranosti, izbjegavanju nacionalne i osobne sebičnosti. To će biti tako jer će svi shvatiti da su dio velike ljudske obitelji koja je Božjom voljom usmjerena prema savršenstvu. Na taj ćemo način pomoći ukloniti prečestu tjeskobu i strah od budućnosti obilježenom bratoubilačkom srdžbom. Uz to, osnažiti ćemo u dušama i u društvu mir i slogu:

toleranciju, razumijevanje, međusobne odnose, ljubav.”^[17] _____

Osobna dimenzija

Poruka Opusa Dei potiče nas da težimo preobrazi svijeta kroz posao. To također uključuje i suosjećanje, koje je imao Samaritanac,^[18] _____ kao zahtjev ljubavi koja zakon („ono što se traži”) dovodi do njegove punine.^[19] _____ Ljubav našu slobodu čini voljnijom i spremnijom činiti dobro.

Sv. Josemaría, u pismu iz 1942., napisao je: „Svi društveni lijekovi za pošasti patnje ili neimaštine – koji danas omogućuju postizanje humanitarnih rezultata o kojima se u prošlima vremenima nije moglo ni sanjati – nikada neće moći zamijeniti učinkovitu nježnost, ljudsku i nadnaravnu, neposredan i osoban kontakt s našim bližnjim; sa siromahom u susjedstvu, s bolesnikom koji živi u bolovima u golemoj bolnici [...].”^[20] _____

Pred nama je prostrana panorama u obitelji i društvu, a osoba širokog srca nastojati će ozbiljno brinuti za svoje stare roditelje, davati milostinju, zanimati se za probleme svojih bližnjih, moliti za prijatelja shrvanog brigom, posjetiti bolesnog rođaka u bolnici ili kod kuće, zastati i porazgovarati s osobom koju redovito viđa, a koja živi na ulici, strpljivo saslušati, i tako dalje, i tako dalje.

Obično se ne radi o dodavanju novih zadataka pored onih koje već obavljamo; to je više stvar pokušaja očitovanja, iz vlastitog identiteta, Kristove ljubavi prema drugima. Pitanje milosrđa nije samo ono što trebam učiniti, već prije svega, tko sam ja za drugoga i tko je drugi za mene.

U tom svakodnevnom njegovanju solidarnosti, nalazimo se ujedinjeni pred situacijama siromaštva i

nepravde, pa tako tuđe potrebe postaju mjesto susreta između ljudi dobre volje, kršćana ili nekršćana.

Taj dijalog s oskudicom i ranjivošću sigurno će uroditi plodom u većoj osjetljivosti i molitvenom životu koji je blizak stvarnosti oko nas. Bit ćemo spremni donositi odluke o većoj osobnoj askezi, izbjegavati konzumerizam, privlačnost novitetima, luksuzu... i znat ćemo se odreći nepotrebnih dobara koje bismo si, u svojoj profesionalnoj situaciji, mogli priuštiti. Tako ćemo biti spremni za osobnu promjenu, za otvaranje ušiju Duhu Svetomu i slušanje onoga što nam on govori kroz siromaštvo.

Kristov odnos s onima u potrebi je jedan na jedan. Zasigurno, kolektivni poslovi su nužni, ali milosrđe je osobno jer je naš odnos s Gospodinom osoban. U zreлом kršćaninu, činiti djela milosrđa,

[21]___osobno proživljeno, događa se organski, popust stabla koje, kako raste, daje više plodova i sjene. Iz te perspektive, može se uočiti i komplementarnost koja postoji između različitih očitovanja osobnog apostolata i velikodušnosti prema potrebitima.

Sv. Josemaría opisao je društvenu transcendenciju osobnog milosrđa usred svijeta, pozivajući se na primjer vjernika prve Crkve. „Tako su činili prvi kršćani. Oni nisu imali, zbog svog nadnaravnog poziva, društvene ili ljudske programe za dovršiti; ali su bili prožeti duhom, takvim poimanjem života i svijeta koje nije moglo a da ne ostavi posljedice u društvu u kojem su živjeli.”[22]___

Kolektivna dimenzija

Ne želim prestati izražavati zahvalnost za dobro koje činite kroz inicijative nadahnute sv.

Josemarijom i za one od vas koji, također nadahnuti njime, radite u različitim organizacijama koje izravno služe onima najpotrebitijima. Mislim na tog mladog svećenika koji se brine za siromaše i bolesne u Madridu 1930-ih. „Kamen koji je pao u jezero”^[23] — prošao je dug put. Iako smo svjesni svojih ograničenja, zahvaljujemo Bogu i molimo ga za pomoć kako bismo se poboljšali i nastavili.

Kolektivni poslovi održavaju kršćansku socijalnu osjetljivost živom te su građanski i javni izraz milosrđa. Kao što kaže *Kompendij socijalnog nauka Crkve*: „Pod mnogim se aspektima pokazuje bližnji kojega treba ljubiti 'u društvu'... Ljubiti ga na socijalnom planu znači, već prema prilikama, koristiti se društvenim posredovanjem da bi mu se poboljšao život ili da bi se uklonili društveni čimbenici koji uzrokuju njegovu bijedu. Čin ljubavi bez

sumnje je djelo milosrđa kojim se ovdje i sada odgovara na stvarnu i hitnu potrebu bližnjega, ali je jednako tako nužno djelo ljubavi zauzimanje koje za cilj ima organizirati i ustrojiti društvo tako da se bližnji ne zatekne u bijedi, nadasve kada ona postaje stanje u kojemu se koprca beskrajan broj osoba pa čak i cijelih naroda; stanje koje danas poprima razmjere pravoga i istinskoga svjetskoga socijalnog pitanja.”^[24]

Sv. Josemaría podsjeća da „Opus Dei mora biti prisutan gdje god je siromaštvo, gdje god je nezaposlenost, gdje god je tuga, gdje god je bol kako bi bol bila nošena s vedrinom, kako bi siromaštvo moglo nestati, kako bi nezaposlenost bila prevladana – jer mi oblikujemo ljude na način koji im pomaže da zadrže posao – i kako bi se Krist smjestio u život svake osobe, u mjeri koju ona želi, jer smo mi prijatelji slobode.”^[25]

Uz ograničenja svojstvena ljudskim institucijama, kolektivne stvarnosti koje promiču vjernici Opusa Dei također pokušavaju utjeloviti i izraziti duh služenja u društvenoj sferi.

U vašoj aktivnosti, sve dimenzije koje smo razmotrili dolaze zajedno: duhovni temelj, profesionalni rad i briga za potrebite u skupini (socijalno milosrđe) u kojoj se potvrđuje dostojanstvo svake osobe (osobno milosrđe). Tako sjedinjuje potrebnu stručnu kompetenciju u području koje zahtjeva sve veću specijalizaciju, s kršćanskim duhom izraženim u djelima milosrđa. Moglo bi se reći da vi koji promičete ili surađujete u ovim poslovima težite biti Samarijanci i gostioničari u isto vrijeme.

S druge strane, svaki kolektivan posao, ne samo onaj koji se izravno percipira kao „socijalni,” može imati

izričitu socijalnu dimenziju u brizi za okoliš, ciljevima vezanima za služenje drugima, načinu odnošenja prema siromašnima, namjeri pomirenja svijeta s Bogom... Svaki kršćanski nadahnut kolektivni posao (škola, fakultet, sveučilište, poslovna škola, bolnica, studentski dom, itd.), čak i ako se njegova neposredna misija ne sastoji u brizi za potrebite, mora u svoj *ethos* integrirati ovu središnju značajku kršćanstva, a to je socijalno milosrđe.

U tom smislu, logično je da se svaki kolektivni posao često preispita o praktičnim i opipljivim izrazima svog društvenog doprinosa i služenju najpotrebitijima. Taj je doprinos prirodan učinak same aktivnosti, a ne puki dodatak. Vrijedi zapitati se: „Otkako ova inicijativa postoji, koje je društvene potrebe nastojala zadovoljiti? Kako je to poboljšalo okolinu?” Gospodin traži od nas da, koristeći se maštom milosrđa,

razmišljamo o ovom aspektu svakog nastojanja.

Stota obljetnica Opusa Dei
(2028.-2030.) na pomolu

Nadolazeće godine nude posebnu priliku da oživimo naše služenje potrebitima na osoban ili kolektivan način, uz veću svijest o njezinoj važnosti u poruci sv. Josemarije. U tom smislu, posebno su vrijedne ideje i prijedlozi koji dolaze od vas koji ste izravno posvećeni tom području.

Uz teme koje ćete predložiti, predlažem dva moguća pravca promišljanja.

Raditi s drugima. Sv. Josemaría uvijek je poticao vjernike Djela da se otvore poput lepeze, da rade s mnogim drugim ljudima, uključujući i one koji nisu katolici i nisu kršćani, u projektima služenja. Globalizacija znači da raspodjela resursa,

migracije, nedostatak pristupa obrazovanju, ulančavanje ekonomskih kriza, pandemija i drugi izazovi pogađaju sve više ljudi. Željni smo vidjeti međusobnu ovisnost ljudske obitelji i svijet kao zajednički dom. Institucije za razvoj svake vrste sve su neophodnije, a ideja suradnje i koordinacije znanja i truda dobiva na snazi. U vrijeme kada je patnja, na neki način, globalna, trebali bismo više nego ikad osjećati da smo djeca istoga Oca.

Istraživanje i proučavanje. Vaš posao smješta vas u promatračnice iz kojih možete nazreti buduće trendove. Ova pozicija, zajedno s iskustvom u vašim područjima razvoja u različitim kulturama i zemljama, omogućuje promišljanje o specifičnim područjima istraživanja i proučavanja. To može dovesti do prijedloga za najbolju praksu, programe osposobljavanja volontera, savjetodavni rad, kongrese i sastanke

sa sličnim institucijama (bilo zbog njihovih predmeta ili regionalnih afiniteta), partnerstva s akademskim centrima u cilju proučavanja društvenih pitanja iz različitih perspektiva, kombinirajući rad na terenu s akademskim istraživanjem. Ove mogućnosti podsjećaju na težnju svetog Josemarije, koji je vidio kršćane „*in ipso ortu rerum novarum*,” u samom ishodištu društvenih promjena.

Želio bih zaključiti snažnijim i poticajnijim riječima svetog Josemarije: „Čovjek ili društvo koje ne reagira na nevolju i na nepravdu i ne nastoji je ublažiti nije čovjek i nije društvo po uzoru na ljubav Srca Kristova. Čuvajući uvijek veliku slobodu izgrađivanja i primjene konkretnih rješenja, kršćani se moraju međusobno uskladiti u revnosti za služenje čovječanstvu, inače njihovo kršćanstvo ne bi bilo Riječ i Život Isusov, već prerušavanje

i prevara pred licem Božjim i pred ljudima.”^[26]

Neka ovo razmišljanje danas, u pogledu na stotu obljetnicu Djela, posluži da se produbi ovaj poziv našega utemeljitelja i da se konkretizira na duhovnoj i osobnoj razini, u profesionalnom radu te u svim društvenim i obrazovnim inicijativama koje su, na ovaj ili onaj način, nadahnute njegovom porukom. Na ovom području, kao i na ostalima, mogu se primijeniti riječi sv. Josemarije: „Sve je učinjeno i sve još treba učiniti.” On bi nas sigurno potaknuo da nastavimo sanjati.

^[1]Javier Echevarría, konferencija „Kršćansko srce, motor društvenog razvoja,” listopad 2012., Papinsko sveučilište Svetog Križa.

^[2]*Isto.*

[3]Benedikt XVI., *Caritas in veritate*,
29.06.2009., br. 53.

[4]Fernando Ocáriz, Pastoralno pismo,
14.02.2017., br. 31.

[5]*Isto.*

[6]Franjo, *Opća audijencija*, 02.09.2020.

[7]Sv. Ivan Pavao II., enciklika
Evangelium vitae, 25.03.1995., br. 19.

[8]Sv. Josemaría, *The Collected Letters*
(vol. I), kritička edicija s bilješkama,
Scepter Publishers, London 2021.,
Letter n. 3, 37d, str. 173.

[9]*Mt* 25, 40.

[10]Sv. Josemaría Escrivá, *Susret s
Kristom*, „Kršćanin i poštovanje
osobe i njezine slobode,” br. 71.

[11]Fernando Ocáriz, *Pastoralno
pismo*, 14.02.2017., br. 31.

[12]Sv. Josemaría, *Brazda*, br. 827.

[13] Franjo, *Poruka za četvrti Svjetski dan siromaha*, 14. 11. 2021.

[14] Usp. Benedikt XVI., enciklika *Deus caritas est*, 25.12.2005., br. 20.

[15] Sv. Josemaría, *Razgovori s mons. Escrivá de Balaguer*, br. 56.

[16] Usp. Ivan Pavao II., enciklika *Sollicitudo rei socialis*, 30.12.1987., br. 36.

[17] Sv. Josemaría, *Letters* (vol. I), Letter br. 3, 38a i 38b, pp. 173-174.

[18] Usp. *Lk* 10, 33.

[19] Usp. *Rim* 13, 8-10.

[20] Sv. Josemaría, Letter 24.10.1942., br. 44: AGP, series A.3, 91 – 7 – 2.

[21] Usp. *Katekizam Katoličke Crkve*, br. 2447.

[22] Sv. Josemaría, *Pismo*, 9.1.1959., br. 22.

[23] Sv. Josemaría, *Put*, br. 831.

[24] *Kompendij socijalnog nauka Crkve*, br. 208.

[25] Sv. Josemaría, *Una mirada hacia el futuro desde el corazón de Vallecas*, Madrid, 1998., str. 135 (riječi izrečene 1.10.1967.).

[26] Sv. Josemaría, *Susret s Kristom*, br. 167.

.....

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
hr-hr/article/od-prelata-povecati-srce/](https://opusdei.org/hr-hr/article/od-prelata-povecati-srce/)
(20.03.2026.)